

Àustria: molt soroll per a ben poc

Bernhard Perchinig

La combinació de fortes restriccions amb una naturalització gradual ha fet que el percentatge de població estrangera es limiti a un 10%. Malgrat això, els sentiments i les polítiques anti-immigració han proliferat en els últims anys, cosa que ha posat en dubte una tradició d'obertura i d'integració.

1. Dades estadístiques

Les dades que es mostren a la taula 1 responen a la classificació que normalment s'usa a Àustria: la nacionalitat (en el sentit legal de ser ciutadà d'un estat en particular) i el país de naixement com a variable pel que fa a la immigració. En ambdós conjunts de dades, només es tenen en compte les persones que porten més de tres mesos residint a Àustria. S'ha de dir que la llei de nacionalitat austríaca segueix estrictament el principi de *ius sanguinis*, de manera que els fills d'estrangers nascuts i criats a Àustria es consideren ciutadans estrangers, mentre que els fills d'immigrants naturalitzats es consideren austríacs.

LA LLEI DE NACIONALITAT AUSTRÍACA SEGUEIX ERICTAMENT EL PRINCIPI DE *IUS SANGUINIS*, DE MANERA QUE ELS FILLS D'ESTRANGERS NASCUTS I CRIATS A ÀUSTRIA ES CONSIDEREN CIUTADANS ESTRANGERS

A data d'1 de gener de 2007, 1.236.282 persones nascudes a l'estranger residien a Àustria (el 14,90% de la població) i 826.013 persones residents a Àustria eren considerades ciutadans estrangers (el 9,95% de la població). (taules 1 i 2)

No disposem d'estimacions oficials respecte al nombre d'immigrants irregulars; l'única xifra disponible reflecteix el nombre d'ordres d'expulsió per residència il·legal, de les quals l'any 2006 es van cursar 3.276.

De l'anàlisi de les dades basades en país/regió de naixement es desprèn que el 85,70% de tots els residents nascuts a l'estranger provenen de països europeus, mentre que el 60% de la població immigrant prové principalment de sis països d'origen: Sèrbia i Montenegro, Ale-

taula 1

POBLACIÓ RESIDENT SEGONS PAÍS DE
NAIXEMENT I PROVÍNCIA. 1.1.2007.

Només països amb més de 10.000 residents indicats per separat

País de naixement	Àustria	%	Burgen- land	Caríntia	Baixa Àustria	Alta Àustria	Salzburg	Estíria	Tirol	Vor- arlberg	Viena
Total	8.298.923		280.257	560.407	1.589.580	1.405.674	529.574	1.203.918	700.427	364.940	1.664.146
Àustria	7.062.641		258.550	509.629	1.431.508	1.238.951	446.221	1.095.056	601.072	303.240	1.178.414
País estranger	1.236.282	14,90	21.707	50.778	158.072	166.723	83.353	108.862	99.355	61.700	485.732
		100,00	7,75	9,06	9,94	11,86	15,74	9,04	14,18	16,91	29,19
Europa dels quals:	1.059.487	85,70	19.606	46.061	140.707	148.207	73.584	93.081	91.137	56.495	390.609
Països UE (UE 14) dels quals:	240.218	19,43	3.664	16.608	25.851	30.922	24.746	22.313	42.987	18.270	54.857
. Alemanya	173.779	14,06	3.014	12.396	19.734	25.902	18.963	16.632	28.884	13.773	34.481
. Itàlia	25.852	2,09	170	2.268	1.255	2.001	1.982	1.986	8.756	2.696	4.738
Nous estats membres UE des del 2004 (10) dels quals:	179.800	14,54	6.674	6.089	33.628	19.415	6.804	16.132	5.813	3.561	81.684
. Polònia	55.455	4,49	770	928	7.916	4.281	1.346	2.192	1.313	644	36.065
. Eslovàquia	19.888	1,61	815	260	5.137	1.846	783	1.280	823	311	8.633
. República Txeca	51.819	4,19	580	1.095	12.237	9.070	2.428	2.380	1.562	692	21.775
. Hongria	34.585	2,80	4.264	706	6.792	3.118	1.281	3.535	1.319	590	12.980
Nous estats membres UE des del 2007 (2) dels quals:	60.091	4,86	1.964	1.517	10.647	11.265	2.478	8.811	1.454	755	21.200
. Bulgària	10.769	0,87	170	190	1.191	842	336	962	469	149	6.460
. Romaniaa	49.322	3,99	1.794	1.327	9.456	10.423	2.142	7.849	985	606	14.740
Antiga Iugoslàvia (sense Eslovènia) dels quals:	375.191	30,35	4.887	17.945	42.380	61.837	29.284	32.945	20.467	12.967	152.479
. Bòsnia i Hercegovina	132.262	10,70	1.707	10.026	15.403	29.051	13.723	14.679	9.724	5.349	32.600
. Croàcia	35.738	2,89	841	2.073	3.465	6.163	2.806	6.748	2.718	1.863	9.061
. Macedònia	17.028	1,38	155	260	3.366	3.237	997	887	177	275	7.674
. Sèrbia i Montenegro	190.163	15,38	2.184	5.586	20.146	23.386	11.758	10.631	7.848	5.480	103.144
Altres països europeus dels quals:	204.187	16,52	2.417	3.902	28.201	24.768	10.272	12.880	20.416	20.942	80.389
. Rússia	23.174	1,87	500	1.059	4.126	3.134	971	2.770	845	719	9.050
. Suïssa	13.244	1,07	354	1.128	1.364	987	806	1.710	1.513	2.524	2.858
. Turquia	154.705	12,51	1.275	1.214	20.806	19.001	7.821	7.005	17.417	17.145	63.021
Àfrica	38.808	3,14	300	1.073	2.854	4.191	1.506	4.823	1.721	648	21.692
Amèrica	27.636	2,24	518	962	3.130	2.950	2.107	2.695	1.916	1.912	11.446
Àsia dels quals	97.948	7,92	1.103	2.032	8.437	9.832	5.300	6.221	3.224	2.142	59.657
. Xina (Rep. Popular)	13.221	1,07	104	332	1.127	1.143	571	1.110	312	320	8.202
. Índia	11.418	0,92	55	290	549	589	871	368	386	198	8.112
. Oceania	2.471	0,20	43	103	299	283	186	276	311	91	879
Sense estat	92	0,01	1	5	14	19	6	15	4	0	28
Confús	993	0,08	3	30	102	60	21	51	28	21	677
Desconegut	8.847	0,72	133	512	2.529	1.181	643	1.700	1.014	391	744

Q: STATISTIK AUSTRIA, Statistik des Bevölkerungsstandes. Erstellt am: 05.09.2007.

taula 2

POBLACIÓ PER NACIONALITAT I PROVÍNCIA. 1.1.2007.											
Només països amb més de 10.000 residents indicats per separat											
Nacionalitat	Àustria	%	Burgen- land	Caríntia	Baixa Àustria	Alta Àustria	Salzburg	Estíria	Tirol	Vor- arlberg	Viena
Total	8.298.923	100,00	280.257	560.407	1.589.580	1.405.674	529.574	1.203.918	700.427	364.940	1.664.146
Nacionalitat austríaca	7.472.910		267.241	525.387	1.487.552	1.301.144	464.149	1.133.666	628.886	318.730	1.346.155
Nacionalitat estrangera	826.013	9,95	13.016	35.020	102.028	104.530	65.425	70.252	71.541	46.210	317.991
		100,00	4,64	6,25	6,42	7,44	12,35	5,84	10,21	12,66	19,11
Europa	717.894	86,91	11.767	32.180	90.038	91.841	58.493	61.073	67.022	43.186	262.294
UE 14 dels quals	161.803	19,59	2.491	10.875	16.903	18.069	17.288	13.837	29.218	12.031	41.091
. Alemanya	113.668	13,76	2.039	8.117	12.466	15.087	12.944	10.112	20.626	9.511	22.766
Nous estats membres UE des del 2004 dels quals	84.123	10,18	3.451	2.548	15.183	6.932	2.841	7.452	3.111	1.599	41.006
. Polònia	34.676	4,20	457	345	4.901	2.166	610	1.144	651	291	24.111
. Eslovàquia	14.850	1,80	529	190	3.487	1.021	532	1.045	724	226	7.096
. Hongria	18.135	2,20	2.224	397	3.633	1.706	806	2.368	962	337	5.702
Nous estats membres UE des del 2007 dels quals	29.958	3,63	749	796	4.515	3.515	1.101	5.510	813	418	12.541
. Romania	23.048	2,79	655	694	3.966	3.106	872	4.876	520	327	8.032
		0,00									
Antiga Iugoslàvia (excepte Eslovènia) dels quals	297.141	35,97	3.312	15.191	31.472	45.008	28.496	24.554	19.604	11.898	117.606
. Bòsnia i Hercegovina	86.427	10,46	982	7.451	10.721	18.747	11.005	8.850	6.869	4.060	17.742
. Croàcia	57.103	6,91	891	4.612	4.612	9.114	5.280	8.917	4.910	2.161	16.606
. Macedònia	16.322	1,98	168	223	3.547	2.956	923	771	141	230	7.363
. Sèrbia i Montenegro	137.289	16,62	1.271	2.905	12.592	14.191	11.288	6.016	7.684	5.447	75.895
Altres països europeus dels quals	144.869	17,54	1.764	2.770	21.965	18.317	8.767	9.720	14.276	17.240	50.050
. Rússia	18.897	2,29	513	981	3.952	3.089	908	2.805	768	726	5.155
. Turquia	108.808	13,17	804	833	15.846	13.550	6.883	5.087	12.084	14.568	39.153
Àfrica	20.897	2,53	147	526	1.475	2.269	995	2.853	874	297	11.461
Amèrica	16.898	2,05	246	591	1.912	1.657	1.646	1.601	1.141	940	7.164
Àsia	54.855	6,64	761	1.200	4.922	5.614	3.363	4.119	1.984	1.195	31.697
Oceania	1.310	0,16	18	46	139	125	99	110	203	48	522
Sense estat	2.170	0,26	29	167	244	256	93	123	72	67	1.119
Confús	9.485	1,15	41	278	3.032	863	694	290	170	472	3.645
Desconegut	2.504	0,30	7	32	266	1.905	42	83	75	5	89

Q: STATISTIK AUSTRIA, Statistik des Bevölkerungsstandes. Erstellt am: 23.05.2007.

manya, Turquia, Bòsnia i Hercegovina, Polònia i Romania. (taula 3)

De les dades basades en la nacionalitat obtenim un resultat similar. Al voltant de la meitat dels residents amb passaport estranger prové principalment de sis països. (taula 4)

El percentatge de població de residents estrangers ha augmentat d'un 3,8% l'any 1981 a un 10% l'any 2007. El nombre de residents amb nacionalitat turca gairebé s'ha doblat, mentre que el nombre de residents nacionals d'un país de la exIugoslàvia s'ha més que doblat i el nombre

taula 3

ELS SIS PAÏSOS PRINCIPALS D'ORIGEN L'ANY 2007.		
País de naixement	Àustria	%
Total	8.298.923	
Àustria	7.062.641	
País estranger	1.236.282	14,90
		100,00
. Sèrbia i Montenegro	190.163	15,38
. Alemanya	173.779	14,06
. Turquia	154.705	12,51
. Bòsnia i Hercegovina	132.262	10,70
. Polònia	55.455	4,49
. Romaniaa	49.322	3,99

Taula 4

ELS SIS PAÏSOS PRINCIPALS DE NACIONALITAT ESTRANGERA L'ANY 2007.		
Nacionalitat	Àustria	%
Total	8.298.923	100,00
Nacionalitat austríaca	7.472.910	
Nacionalitat estrangera	826.013	9,95
		100,00
. Sèrbia i Montenegro	137.289	16,62
. Alemanya	113.668	13,76
. Turquia	108.808	13,17
. Bòsnia i Hercegovina	86.427	10,46
. Croàcia	57.103	6,91
. Polònia	34.676	4,20

taula 5

POBLACIÓ ESTRANGERA A ÀUSTRIA							
Any	1 de gener	Balanç natural	Balanç migratori	Naturalitzacions	Correcció estadística	Balanç brut	31 de desembre
1.1.1981 - 31.12.1981	288.201	5.330	33.067	-7.431	.	30.966	319.167
1.1.1982 - 31.12.1982	319.167	5.489	-19.834	-7.157	.	-21.502	297.665
1.1.1983 - 31.12.1983	297.665	4.088	2.548	-9.895	.	-3.259	294.406
1.1.1984 - 31.12.1984	294.406	2.916	7.446	-7.791	.	2.571	296.977
1.1.1985 - 31.12.1985	296.977	2.762	11.624	-7.308	.	7.078	304.055
1.1.1986 - 31.12.1986	304.055	2.805	14.734	-8.060	.	9.479	313.534
1.1.1987 - 31.12.1987	313.534	3.095	12.342	-6.616	.	8.821	322.355
1.1.1988 - 31.12.1988	322.355	3.490	25.703	-7.314	.	21.879	344.234
1.1.1989 - 31.12.1989	344.234	4.105	58.750	-7.305	.	55.550	399.784
1.1.1990 - 31.12.1990	399.784	5.063	71.695	-8.980	.	67.778	467.562
1.1.1991 - 31.12.1991	467.562	7.184	84.706	-11.137	.	80.753	548.315
1.1.1992 - 31.12.1992	548.315	9.820	80.071	-11.656	.	78.235	626.550
1.1.1993 - 31.12.1993	626.550	11.003	41.692	-14.131	.	38.564	665.114
1.1.1994 - 31.12.1994	665.114	10.744	13.209	-15.275	.	8.678	673.792
1.1.1995 - 31.12.1995	673.792	10.321	10.583	-14.366	.	6.538	680.330
1.1.1996 - 31.12.1996	680.330	10.200	8.186	-15.627	.	2.759	683.089
1.1.1997 - 31.12.1997	683.089	9.263	7.140	-15.792	.	611	683.700
1.1.1998 - 31.12.1998	683.700	8.983	14.364	-17.786	.	5.561	689.261
1.1.1999 - 31.12.1999	689.261	8.966	25.100	-24.678	.	9.388	698.649
1.1.2000 - 31.12.2000	698.649	8.971	21.587	-24.320	.	6.238	704.887
1.1.2001 - 31.12.2001	704.887	8.196	45.372	-31.731	4.907	26.744	731.631
1.1.2002 - 31.12.2002	731.631	8.179	53.790	-36.011	-2.465	23.493	755.124
1.1.2003 - 31.12.2003	755.124	7.256	51.099	-44.694	-3.482	10.179	765.303
1.1.2004 - 31.12.2004	765.303	7.247	60.621	-41.645	-2.917	23.306	788.609
1.1.2005 - 31.12.2005	788.609	7.334	53.975	-34.876	-977	25.456	814.065
1.1.2006 - 31.12.2006	814.065	7.480	32.480	-25.746	-2.266	11.948	826.013

Q: STATISTIK AUSTRIA, Statistik des Bevölkerungsstandes. Geburtenbilanz lt. Statistik der Natürlichen Bevölkerungsbewegung. 1981 bis 2000: errechneter Wanderungssaldo, 2001: Wanderungsbilanz lt. Wanderungsstatistik "alt" (1.1.2001 bis 31.5.2001) und ZMR-Daten (1.6.2001 bis 31.12.2001), ab 2002: Wanderungsstatistik. Erstellt am: 29.06.2007.

1) Statistische Korrektur: Rechnerische Differenz zwischen Geburtenbilanz lt. Natürlicher Bevölkerungsbewegung und Geburtenbilanz lt. statistischem Bevölkerungsregister sowie Inkonsistenzbereinigungen der Bestands- und Bewegungsdaten aus dem Zentralen Melderegister.

de residents amb nacionalitat d'altres països estrangers s'ha quadruplicat. Entre 1981 i 1988 hi va haver un augment lent i estable; entre 1988 i 1994 la població resident estrangera es va doblar; entre 1994 i 2000 es va repetir de nou un augment lent i estable, i després de 2001 el nombre de ciutadans residents estrangers va tornar a incrementar a un ritme de 20.000-40.000 persones per any.

Tot i que aquestes xifres ens donen una visió clara de la dinàmica de la immigració, de cap manera no s'haurien de confondre amb xifres precises sobre els immigrants residents, ja que a causa del gran nombre de naturalitzacions una gran proporció d'immigrants desapareix de les dades de ciutadans estrangers, i a causa de les fortes regulacions del principi *ius sanguinis*, els fills de pares estrangers nascuts a Àustria es consideren ciutadans estrangers.

Al voltant de 457.000 persones s'han naturalitzat a Àustria des del 1981. (taula 5)

Els estats amb major proporció d'immigrants entre la seva població són: Viena (29,19%), Vorarlberg (16,91%), el Tirol (14,18%) i l'Alta Àustria (11,86%). Les xifres basades en la nacionalitat proporcionen una visió similar, però pel que fa a la immigració no són gaire rellevants, atès que

també reflecteixen les diferents actituds polítiques envers la naturalització als nou estats (fins al 2005, quan la nova llei de naturalització va restringir el paper dels seus governs, les pràctiques de naturalització eren diferents als nou estats, i Viena sempre va ser més liberal que els altres). (taula 6)

taula 6

POBLACIÓ PER NACIONALITAT, PAÍS DE NAIXEMENT I DIMENSIÓ DEL MUNICIPI.
2001

	Dimensió del municipi		
	100.000 +	10.000 - 99.999	< 10.000
	%	%	%
Població total	27,59	16,00	56,41
País de naixement Àustria	24,61	15,75	59,64
Nascuts a l'estranger	48,40	17,75	33,85
Ciutadans austríacs	25,71	15,72	58,58
País de naixement Àustria	24,33	15,63	60,04
Nascuts a l'estranger	48,96	17,26	33,79
Ciutadans estrangers	46,93	18,93	34,13
País de naixement Àustria	41,37	23,23	35,40
Nascuts a l'estranger	48,02	18,09	33,89

Quelle: Statistik Austria, Volkszählung 2001, Sonderauswertung
Copyright: Bernhard Perchinig

2. Polítiques d'integració

Categories legals

La Llei d'establiment i residència del 2005 regula la residència de llarga durada i l'ocupació dels immigrants en combinació amb la Llei d'ocupació estrangera del 1975. Aquestes lleis permeten un sistema de control d'immigració estricte perquè exigeixen al futur immigrant que demani la residència des de l'estranger i el sotmeten, alhora, a un sistema de quotes hermètic.

Els immigrants que han residit legalment a Àustria un mínim de cinc anys tenen el dret d'obtenir l'estatus il·limitat de «residents de

ELS IMMIGRANTS QUE HAN RESIDIT LEGALMENT A ÀUSTRIA UN MÍNIM DE CINQ ANYS TENEN EL DRET D'OBTENIR L'ESTATUS IL·LIMITAT DE «RESIDENTS DE LLARGA DURADA A LA UE»

llarga durada a la UE». Aquest permís de residència s'obté per cinc anys i es prorroga mitjançant una sol·licitud amb la condició que no s'hagin imposat mesures d'expulsió ni es duguin a terme en un futur. En cas de mesures d'expulsió que puguin conduir a la pèrdua del permís i que no es duguin a terme, pot passar que es perdi aquest estatus i es tramiti un altre títol de residència de menor grau. Donat el cas que l'estranger no hagi residit a Àustria durant sis anys, l'estatus de resident de llarga durada a la UE perdrà automàticament la seva validesa.

Drets i deures

El titular d'un permís de residència de llarga durada a la UE té dret il·limitat al treball, és a dir,

el lliure accés al mercat laboral austríac. La majoria dels beneficis del sistema de la seguretat social es concedeixen com a molt tard després de cinc anys de residència. Aquest és també el cas del subsidi per desocupació en cas d'emergència.

La reagrupació familiar es permet amb una condició estipulada: l'autoritat es reserva el dret de demanar als candidats que proporcionin una anàlisi d'ADN. Des del 1992 la reagrupació familiar se sotmet a una quota anual. Els membres d'una família tenen el dret d'obtenir el permís de residència sempre que compleixin els requisits i que sigui possible adjudicar un espai en la quota anual.

Després d'un any de residència, els titulars d'un permís de residència de llarga durada a la UE reben un permís de residència sense restriccions que els permet el lliure accés al mercat laboral.

Als treballadors temporals del sector agrícola i turístic se'ls expedeix un permís específic que pot tenir una durada de fins a sis mesos. El titular té el dret a percebre un salari d'acord amb els convenis col·lectius aplicables, té accés al sistema sanitari i al subsidi per desocupació durant la validesa del permís, però no té dret a un permís permanent. L'any 2006 es van tramitar al voltant de 65.000 permisos temporals.

Nivells de poder

Quotes

Ministeri de l'Interior, Ministeri d'Economia i Treball; es consulta als governs estatals i tenen el dret a veto en la quota d'immigració.

Control de fluxos

Esmentat més amunt.

Permís de residència

Ministeri de l'Interior, administrat pels estats.

Permís de treball

Quota establerta pel Ministeri d'Economia i Treball un cop fetes les consultes.

Durant els últims anys ha sorgit un conflicte entre els governs dels estats, que volien restringir els permisos per als seus estats, i el Ministeri d'Economia i Treball, que volia ampliar les xifres.

Serveis que ofereixen les administracions

Seguretat Social

Els nou governs estatals regulen l'accés als serveis socials de diferents maneres.

Econòmics

No hi ha cap sistema específic de finançament per a immigrants. Alguns estats (per exemple, Viena) subvencionen les activitats que duen a terme les organitzacions d'immigrants i/o els projectes d'integració.

Ocupació

El Govern federal subvenciona centres d'assessorament als immigrants que tracten principalment l'àrea de l'ocupació.

Llengua

Els immigrants nous han d'assistir a un curs de llengua de 300 hores i han d'aprovar un examen d'alemany per tal d'obtenir el permís de residència. El finançament és federal. No obstant això, l'estat de Viena té una llarga tradició de suport a la integració i organitza cursos de llengua per als immigrants establerts al seu estat.

Religió

Les comunitats religioses reconegudes poden tenir escoles pròpies, sempre i quan aquestes escoles demostrin uns certs estàndards. El sou dels professors el paga el Govern federal.

Polítics

Durant els últims anys, la majoria de partits, excepte l'FPÖ i el BZÖ, han començat a reclutar candidats d'origen immigrant.

Assistència jurídica

A Viena, l'Alta Àustria i Vorarlberg hi ha diversos centres d'assessorament jurídic als immigrants, que són (co)finançats pels governs locals.

L'any 2002 hi va haver una protesta important en contra de la introducció de l'obligatorietat de l'assistència als cursos de llengua.

LA PARTICIPACIÓ DELS IMMIGRANTS EN ASSOCIACIONS CÍVIQUES ÉS EXTREMADAMENT BAIXA, I GAIREBÉ NO ES TROBA CAP IMMIGRANT A LA JUNTA D'AQUESTES ASSOCIACIONS, EN PART PER L'EXCLUSIÓ I LA DISCRIMINACIÓ I EN PART PER LA FALTA DE CONEIXEMENT DELS IMMIGRANTS

Implicació cívica

La participació dels immigrants en associacions cíviques «generals» és extremadament baixa, i gairebé no es troba cap immigrant a la junta d'aquestes associacions, en part per l'exclusió i la discriminació i en part per la falta de coneixement dels immigrants. D'altra banda, un gran nombre d'associacions d'immigrants que a vegades cooperen amb les organitzacions cíviques establertes participen activament a Viena, l'Alta Àustria i Vorarlberg. Els governs de Viena i Vorarlberg fomenten aquesta cooperació dotant els projectes conjunts d'un finançament privilegiat.

El vot immigrant

Els ciutadans d'Àustria que no procedeixen de la UE no tenen dret a vot, mentre que els ciutadans de la UE poden votar a nivell local (al parlament municipal i, a Viena, al parlament del districte). La naturalització és l'única manera que tenen els immigrants de països fora de la UE d'obtenir el dret a vot.

3. Dimensió social i econòmica

Impacte econòmic

No es disposa de dades o estudis disponibles en aquest camp.

Autoocupació

A Àustria l'autoocupació comprèn tant les professions regulades com les que no ho són. Per a totes les professions regulades, com ara lampista, electricista o fuster, hom ha de passar un procés difícil i complicat que inclou els representants professionals de la Cambra de Comerç, a qui sovint no els interessa garantir l'accés a un mercat competitiu. Sovint aquest tràmit es pot obviar creant una empresa limitada i contractant un professional austríac en qualitat de proforma CEO, una opció que costa entre uns 200 i 1.000 euros mensuals.

Les professions no regulades són de més fàcil accés. L'autoocupació en les àrees de comerç, restauració i altres petits negocis està creixent i sovint és també una de les diferents opcions per evitar la desocupació.

Economia submergida

No hi ha estudis recents en aquest camp. L'any 2002, l'economista austríac Gudrun Biffl va estimar la desocupació immigrant en 50.000-70.000 persones i, atès que molts d'ells treballen a mitja jornada, 35.000 a jornada completa (Biffl, 2002). Un altre estudi (Schneider, 2006) estima l'ocupació irregular en 98.000 immigrants a jornada completa.

Durant els últims anys, el sector de l'assistència domiciliària per a la gent gran ha estat objecte de debat públic. S'ha sabut que hi ha en-

tre 40.000 i 60.000 infermeres contractades de manera extraoficial en cases de famílies austríaques. La majoria vénen –per períodes d'una setmana a catorze dies– de nous estats membres veïns de la UE. Se'ls paga extraoficialment, sense donar-les d'alta a la Seguretat Social. El Govern ha concedit una amnistia fins a finals del 2007 per a aquest tipus d'ocupació i ha establert un sistema de finançament de suport per a l'assistència domiciliària legal.

Malgrat que no hi ha estudis disponibles en aquest camp, és ben sabut que, particularment a Viena i també a d'altres grans ciutats, l'ajuda a les famílies a nivell privat (neteja, persones a càrrec dels infants, etc.) es fa sovint de manera submergida. Majoritàriament, les tasques de neteja les realitzen les esposes de residents immigrants legals que no poden treballar legalment, però un nombre creixent de treballadors discontinus de llarga durada provinents de Bulgària, Romania, Bielorússia o Ucraïna també treballen en aquest sector. El fet que el cost extraoficial de la neteja de la llar hagi baixat dels deu euros als vuit euros per hora en els últims cinc anys pot ser un indicador no oficial del creixement de l'oferta en aquest sector.

Un altre sector majoritari de l'economia submergida és la reforma de pisos i cases. Equips d'artesans polonesos (majoritàriament) publiquen anuncis als diaris locals i és ben sabut que molts pisos privats els reformen treballadors temporals polonesos. Un cop més, no hi ha estudis disponibles sobre la dimensió i l'evolució d'aquest sector.

Una tercera àrea d'ocupació submergida és el sector de la construcció, on s'estableixen empreses que donen feina il·legalment als immigrants i que són subcontractades per l'empresa guanyadora del contracte. A vegades, aquestes empreses es declaren ràpidament insolvents per tal d'evitar els impostos i les contribucions a la Seguretat Social. També en el sector de l'agricultura apareix sovint l'ocupació submergida. Un cop més, no hi ha estudis disponibles sobre la seva dimensió, però els canvis recents en el sistema jurídic haurien d'ajudar a posar fi a aquestes pràctiques.

L'àrea objecte de més polítiques en aquest camp comprèn el control de l'ocupació submergida. A la dècada dels noranta el Ministeri de Finances va establir una unitat especial de control d'ocupació il·legal d'estrangers. El nombre d'immigrants irregulars contractats que es van detenir va pujar de 4.210 l'any 1995 a 8.206 l'any 2006 (Jandl, 2007: 287). A més a més, per reduir l'ocupació submergida en el sector de la construcció, s'ha canviat la legislació de manera que es responsabilitza el contractant del pagament dels impostos i les contribucions a la Seguretat Social dels subcontractats. Les provisions per a l'ocupació temporal en l'agricultura i el turisme que es van implementar l'any 2002 també tenien l'objectiu de reduir l'ocupació temporal en aquests sectors. No hi ha estudis disponibles sobre els efectes d'aquestes regulacions.

Pobresa, atur, grups marginals

Segons un estudi de Statistik Austria (2007), el risc de pobresa (definit com un nivell inferior al 60% del salari mitjà) es troba en un 28%, comparat amb l'11% que presenten els ciutadans austríacs nascuts a Àustria i el 23% d'immigrants naturalitzats.

Només hi ha dades disponibles sobre desocupació basades en la nacionalitat. El percentatge de desocupació (concepte de força de treball) ha estat, entre 2000 i 2003, al voltant del doble de la xifra dels austríacs i tres vegades més elevada des del 2003.

taula 7

NOMBRE DE DESOCUPATS I TAXES DE DESOCUPACIÓ PER NACIONALITAT						
Any	Total (milers)	%	Austríacs (milers)	%	Estrangers (milers)	%
2000	133,7	3,5	110,9	3,2	22,7	6,1
2001	137,4	3,6	110,8	3,2	26,5	7,0
2002	156,4	4,0	129,8	3,7	26,6	6,7
2003	169,7	4,3	138,2	3,9	31,5	7,7
2004	194,6	4,9	147,5	4,2	47,1	11,6
2005	207,7	5,2	158,8	4,4	48,9	11,6

Font: Statistik Austria (2007): Arbeitsmarktstatistik. Jahresergebnis 2005, pàg. 48

Segons un estudi recent (Pilgram 2007, 368), l'any 2005 el 24,8% de tots els sospitosos de delictes eren de nacionalitat estrangera. El model delictiu dels residents de llarga durada és similar al dels austríacs, mentre que els delictes contra la propietat els cometien immigrants sense estatus segur o turistes. L'any 2005, el 35,5% de tots els presos eren nacionals d'un país tercer.

A més a més, els diaris informen que la vasta majoria de prostitutes bé són originàries d'un país tercer, o bé ho són de nous estats membres de la UE (particularment Bulgària i Romania).

Accés a les institucions financeres

En general, molts bancs demanen un permís de residència permanent com a condició necessària per concedir hipoteques i crèdits. En els últims anys, diversos grans bancs turcs han obert sucursals a Viena i a les grans ciutats, i els informes diuen que tenen bastant d'èxit. Això pot ser un indicador de les dificultats i els obstacles amb què s'enfronten els immigrants dins el sistema bancari establert, però caldrien més estudis per respondre realment aquesta pregunta.

Béns immobles i habitatge

En general, i particularment els immigrants de «països de contractació» com l'exIugoslàvia i Turquia, els refugiats i els immigrants de països africans han d'afrontar condicions d'habitatge pitjors que la mitjana de la població. Els estàndards d'habitatge dels immigrants de països de l'antiga UE i altres països de l'OCDE són iguals o més alts que els dels ciutadans austríacs. De mitjana, l'espai d'habitatge per a un ciutadà austríac és de 46 m² per persona; per a un ciutadà de la UE de 49 m², i per a immigrants de l'exIugoslàvia i Turquia de 23 m². Com que l'habitatge de protecció oficial no ha estat accessible a nacionals d'un país tercer fins al 2006 i actualment l'accés és restringit als residents permanents, generalment els immigrants no gaudeixen encara d'habitatges de protecció oficial.

Escolarització

Des del 2006 cal apuntar els infants a l'escola a partir dels cinc anys; si no tenen prou domini de l'alemany, han d'assistir a cursos preparatoris. Des del 2008, els pares són responsables d'assegurar-se que els seus fills tenen un bon domini de l'alemany quan comencen l'escola, i els conservadors han iniciat debats per reduir les subvencions familiars als que no ho compleixin.

A la dècada dels noranta, particularment a la ciutat de Viena, moltes escoles amb una proporció alta de fills d'immigrants van utilitzar el sistema d'«ensenyament en equip» (un professor en cap i un o dos professors de suport amb la llengua turca o serbocroata com a llengua materna), però el sistema ha estat abolit per retalls en el finançament durant els últims anys. Actualment no es detecten estratègies clares per a la integració escolar.

Com demostra l'estudi PISA, el sistema escolar austriac, així com l'alemany, falla de manera espectacular a l'hora de garantir l'avenç social, i reproduceix en gran mesura el nivell educatiu dels pares. Això és degut a tres raons principals (vegeu *inter alia* Crul/Vermeulen, 2006):

- a) L'escola comença als 6-7 anys i no hi ha parvulari obligatori ni escoles bressol gratuïtes. Les escoles bressol són cares i sovint només hi tenen accés els fills amb tots dos pares treballant (i, per tant, exclouen en gran mesura les famílies immigrants). Particularment fora de les ciutats, les escoles bressol sovint tanquen al migdia, per tant, els fills d'immigrants tenen menys probabilitats d'anar a una escola bressol i això té efectes negatius en l'aprenentatge de l'alemany.
- b) L'ensenyament escolar es realitza només abans del migdia, i els nens reben deures per fer a casa. Els professors només estan disponibles fins al migdia i no tenen prou temps per atendre individualment els infants. Si els infants no van a una escola bressol a la tarda, el més probable és que no rebin ajuda per fer els deures.

- c) La selecció comença a l'edat de nou anys i mig. A la gran majoria de fills d'immigrants se'ls encamina cap a escoles tècniques, i només uns quants van a instituts que condueixin a estudis universitaris.

4. Xenofòbia

Partits o moviments xenòfobs

El BZÖ (en català, Aliança pel Futur d'Àustria) i el FPÖ (en català, Partit Liberal d'Àustria) són clarament partits xenòfobs. El BZÖ, que és una branca sorgida de la divisió de l'FPÖ l'any 2001 i és el més fort de Caríntia –on Jörg Haider, el líder extraoficial del partit, és el governador local–, és una mica menys extremista en els seus eslògans i arguments que l'FPÖ, que fa campanya amb eslògans com «A casa en lloc de l'islam» o «Alemany en lloc de “no ho entenc”». L'FPÖ també demana l'expulsió dels estrangers desocupats, però hi ha diferències de grau. Una actitud negativa envers la immigració també caracteritza part dels conservadors i dels socialdemòcrates que hi ha actualment al Govern.

Evolució del vot

Eleccions generals: vots per a l'FPÖ i el BZÖ en el període 1990-2005, en tants per cent:

FPÖ					BZÖ
1990	1995	2000	2002	2006	2006
16,6%	21,9%	21,9%	10,0%	11,0%	4,1%

Factors de rebuig

Fins la dècada dels noranta, els principals temes candents eren el treball i la llengua, mentre que actualment ho és l'islam.

Mitjans de comunicació

El diari sensacionalista més important, el *Kronen Zeitung*, té una posició clarament antiimmigració, mentre que els mitjans de qualitat són més aviat escèptics vers els immigrants i sovint crítics envers el desenvolupament d'una societat multicultural. La televisió estatal i la ràdio són més obertes i a vegades problematitzen sobre la xenofòbia i la falta d'obertura de la societat austríaca.

Episodis conflictius

Hi ha molt pocs casos de violència i conflicte associats al racisme. Els casos més greus dels últims anys estan relacionats amb la violència policial cap als immigrants d'origen africà. L'any 2006, un ciutadà africà refugiat va ser apallissat i torturat per la policia i això va desencadenar importants debats sobre el racisme policial. L'any 2005, com el 2003, ciutadans africans refugiats van ser assassinats per la policia durant la deportació o durant la detenció.

5. Temes de debat

Evolució històrica

Abans i després de la caiguda del teló d'acer, la ciutat de Viena i els seus voltants eren un objectiu principal d'immigració. També a les províncies occidentals de Vorarlberg i el Tirol, la –sovint rural– indústria tèxtil (Vorarlberg), així com la minera local, la metal·lúrgica i el sector del turisme (Tirol), als anys setanta i vuitanta atreïen majoritàriament treballadors immigrants. El Tirol i Salzburg han estat tradicionalment regions objectiu de migració per a ciutadans alemanys i suïssos ja jubilats i de classe acomodada. A l'Alta Àustria, la Baixa

Àustria i Estíria la immigració es concentrava majoritàriament a les grans ciutats (per exemple, Linz, que era i encara és un dels centres de la indústria de l'acer austríaca) i a pobles industrialitzats més petits. Però per dir-ho clarament: com més oriental, més urbanitzada és la immigració.

Els estats més rurals, Caríntia i Burgenland, que mai no han tingut indústries importants, no atrauen massa els immigrants, malgrat que han estat i encara són elles mateixes àrees d'emigració. Només en els últims 10-15 anys, ha augmentat el nombre d'estrangers que s'han establert allà, principalment a les dues ciutats més importants –Klagenfurt i Villach– i al seu voltant, per treballar majoritàriament en la construcció, el turisme i en les feines domèstiques.

A les grans ciutats, particularment a Viena, els nacionals d'un país tercer i emigrants d'altres nous estats membres de la UE s'estableixen i es concentren als antics barris obrers propers als centres de les ciutats, mentre que els immigrants de països «occidentals» no responen a aquests patrons de concentració. La concentració es deu principalment a la distribució de la renda i el seu efecte en el mercat de l'habitatge (Àustria és una «societat arrendadora», i els pisos més barats es troben als antics barris obrers) i a la tradició d'excloure del sistema d'habitatge de protecció oficial als nacionals d'un país tercer, que a Viena únicament representa un 40% de tots els pisos. Només a partir de la implementació de la directiva de la UE sobre els drets dels residents de llarga durada, els pisos de protecció oficial es podran llogar a nacionals d'un país tercer; aquesta tradició d'exclusió els ha forçat a concentrar-se en els antics districtes obrers a prop del Gürtel, un carrer ample que divideix els barris més «burguesos» dels més obrers a la ciutat de Viena. Atès el propi passat en qüestions d'habitatge de protecció oficial i de cooperacions d'habitatge, rarament es troben immigrants als barris dels afores de la ciutat, creats a partir del 1970. Com a conseqüència d'aquesta tendència a la concentració d'immigrants a prop dels centres de les grans ciutats, tot i que la qualitat de l'habitatge és baixa, aquests districtes estan bastant ben equipats pel que fa a serveis públics

i accés, cosa que impedeix el tipus d'exclusió socioespacial que es pot trobar, per exemple, a França.

Pel que fa als països d'origen, els residents dels dos principals països de contractació de la dècada dels setanta i vuitanta (i l'origen principal de refugiats durant la guerra civil a principis dels noranta), Iugoslàvia i Turquia, sumen junts el 42,86% de la població immigrant resident; els residents dels nous estats membres de la UE, una immigració que s'inicià a principis de la dècada dels noranta, suposen el 19,40% de la població immigrant. Fins a principis del tercer mil·lenni, Alemanya sempre havia estat un origen de migració per a jubilats i alts càrrecs; durant els últims anys, la migració per motius laborals ha esdevingut més prominent i ara inclou un nombre creixent de treballadors provinents de professions qualificades.

Des de la dècada dels seixanta Àustria ha seguit el camí de «la política del treballador convidat» sense acceptar l'establiment permanent d'immigrants i restringint amb duresa els seus drets enfront dels drets dels ciutadans. Des de finals de la dècada dels noranta Àustria ha imposat un règim restrictiu d'immigració, i encara segueix restringint els drets dels immigrants. Només s'ha pogut trencar aquesta divisió estricta entre nacionals d'un país tercer i ciutadans amb la implementació de les lleis de la UE. Mentrestant, Àustria és un país d'immigració que ni canalitza la migració ni integra els immigrants amb èxit, particularment perquè la política de ciutadania austríaca encara se centra en el *ius sanguinis* i la seva elit política mostra la migració sobretot com una amenaça.

Zones d'origen i identitat

Com ja s'ha mencionat a la primera part, no es disposa de dades sobre grups ètnics. Com en la majoria de països europeus, es considera que els immigrants turcs són els que més tendeixen a formar comunitats amb un grau més elevat de tancament que la resta. No s'ha estudiat mai la formació de grups o el nivell de creació de comunitats d'immigrants a Àustria i, per tant, no

podem donar informació científica sòlida sobre aquesta qüestió.

Qüestions rellevants

Durant els últims 4-5 anys el debat s'ha centrat bàsicament en el paper de l'islam i en el desenvolupament de «cultures paral·leles», d'una banda, i, de l'altra, en la deportació de famílies integrades sense estatus legal (majoritàriament famílies de refugiats als quals se n'ha denegat l'asil i que fa 5-10 anys que viuen a Àustria), una situació que ha suscitat cada cop més crítiques per part del públic en general.

Referències

- CRUL, Maurice; VERMEULEN, Hans. «Immigration, education and the Turkish second generation in five European nations. A comparative study». A: PARSONS, Craig A.; SMEEDING, Timothy M. *Immigration and the Transformation of Europe*. Cambridge: CUP, 2006, 235-250.
- MINISTERI FEDERAL DE L'INTERIOR. *Fremdenstatistik 2006* [en línia]. 2006. <http://www.bmi.gv.at/publikationen/>.
- PILGRAM, Arno. «Migration und Innere Sicherheit». A: HEINZ, Fassmann [ed.]. 2. *Österreichischer Migrations- und Integrationsbericht*. Klagenfurt/Celovec: Drava, 2007, 357-377.
- STATISTIK AUSTRIA. *Pressemitteilung 8.550-59/06* [en línia]. 2007. http://www.statistik.at/web_de/presse/pressemitteilungen_vorjahr/3/009805?year=2006&month=3.

BERNHARD PERCHINIG, senior Research Fellow, Institute for European Integration Research, Austrian Academy of Sciences